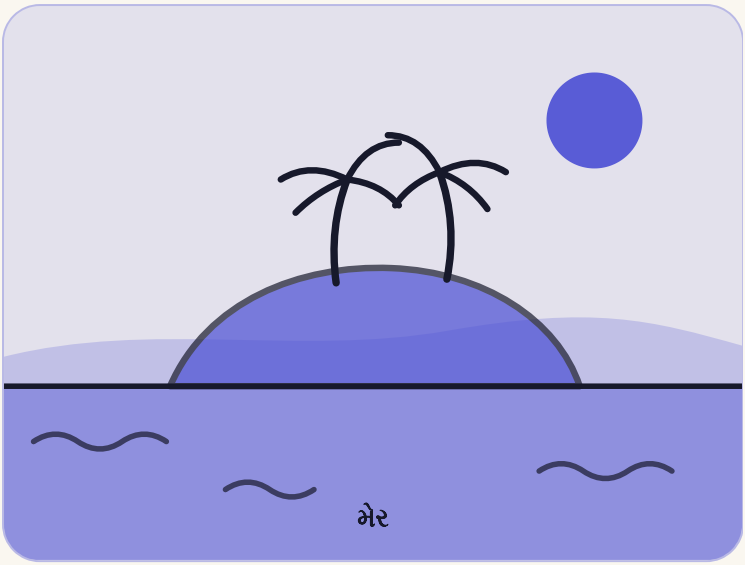

ઑસ્ટ્રેલિયા

જે માળીએ ઑસ્ટ્રેલિયાનો કાયદો બદલ્યો

એડી માબોએ પૂછ્યું કે તેમના ટાપુનો માલિક કોણ છે. તેમના દસ વર્ષના કેસે આખા દેશનો કાયદો બદલી નાખ્યો.

ક્યાં મેર (મરે ટાપુ), ટૉરેસ સ્ટ્રેટ

કોણ એડી કોઈકી માબો, ટૉરેસ સ્ટ્રેટના એક માળી, જેમણે માબો કેસ લડ્યો

ક્યારે 1936 થી 1992

4 મિનિટનું વાંચન

પ્રકરણ પહેલું

વાર્તા

એડી કોઇકી માબોનો જન્મ 1936માં મેર પર થયો, જે ઑસ્ટ્રેલિયાની ઉત્તરે ટૉરેસ સ્ટ્રેટનો એક નાનો ટાપુ છે. મેર મરે ટાપુઓમાંનો એક છે, જેમાં દાઉઅર અને વાઇઅર પણ છે. ટાપુના લોકો મેરિયમ લોકો છે. તેમના પોતાના કાયદા હતા કે જમીનનો દરેક ટુકડો કોનો છે.

મોટા થઈને માબો ઑસ્ટ્રેલિયાની મુખ્ય ભૂમિ પર ટાઉન્સવિલની એક યુનિવર્સિટીમાં માળીનું કામ કરતા. એક દિવસ બે ઇતિહાસકારોએ તેમને એક ચોંકાવનારી વાત કહી, એક વર્ણન મુજબ. ઑસ્ટ્રેલિયાના કાયદામાં તેમનો ટાપુ તેમનો ન હતો. તે તાજનો, એટલે કે શાસનનો હતો.

> **અશક્ય. તે તેમનો નથી, અમારો છે.**
>
> એડી માબો, ઇતિહાસકાર નોએલ લૂસની યાદ મુજબ

અદાલતમાં દસ વર્ષ

ઑસ્ટ્રેલિયાના કાયદામાં એક નિયમ હતો, જેને *terra nullius* કહે છે. તેનો અર્થ છે “એવી જમીન જે કોઈની નથી.” જ્યારે બ્રિટનએ ઑસ્ટ્રેલિયા પર દાવો કર્યો, ત્યારે કાયદાએ કહ્યું કે જમીન કોઈની હતી જ નહીં.

1982માં માબો અને ચાર બીજા મેરિયમ લોકો પોતાનો દાવો અદાલતમાં લઈ ગયા. ક્વીન્સલૅન્ડ સરકારે દલીલ કરી કે ટાપુ 1879માં કબજામાં આવતાં તાજની મિલકત બની ગયો. કેસ વર્ષો સુધી ખેંચાયો.

10	7માંથી 6	500+
કેસ કેટલાં વર્ષ ચાલ્યો	હાઈ કોર્ટના જજ સહમત થયા	2022 સુધીમાં સફળ મૂળ-નિવાસી જમીન-અધિકાર દાવા

પાંચ મહિના મોડું

માબોને કૅન્સર થયું. 21 જાન્યુઆરી 1992ના રોજ 55 વર્ષની ઉંમરે તેમનું અવસાન થયું. કેસ લાવનારા પાંચમાંથી ત્રણ ચુકાદા પહેલાં ગુજરી ગયા.

માબોના અવસાનના પાંચ મહિના પછી, 3 જૂન 1992ના રોજ, હાઈ કોર્ટે પોતાનો જવાબ આપ્યો. સાતમાંથી છ જજ સહમત થયા. મેરિયમ લોકો પોતાના ટાપુઓના “આખી દુનિયા સામે હકદાર” હતા.

એથી પણ મોટી વાત, જજોએ કહ્યું કે ઑસ્ટ્રેલિયા કોઈની ન હોય તેવી જમીન ન હતી. મૂળ નિવાસીઓ અહીં 65,000 વર્ષથી વધુથી રહે છે અને જમીન સાથે જોડાયેલા રહ્યા છે. દેશભરના મૂળ નિવાસીઓ પોતાના કાયદા હેઠળ જમીનના અધિકાર રાખી શકતા હતા. તે અધિકાર ત્યાં સુધી રહ્યા જ્યાં સુધી કાયદાએ તેમને ખતમ ન કર્યા હોય.

આવતા વર્ષે સંસદે મૂળ-નિવાસી જમીન-અધિકાર કાયદો, એટલે કે *Native Title Act*, પસાર કર્યો. 2022 સુધીમાં 500થી વધુ સફળ દાવા થઈ ચૂક્યા હતા. દર વર્ષે 3 જૂને ઑસ્ટ્રેલિયા માબો દિવસ ઉજવે છે.

ક્યારે શું થયું

- **1936** એડી માબોનો જન્મ ટૉરેસ સ્ટ્રેટના મેર પર થાય છે.
- **1982** માબો અને ચાર બીજા મેરિયમ લોકો પોતાનો કેસ શરૂ કરે છે.
- **1992** જાન્યુઆરીમાં માબોનું અવસાન. 3 જૂને હાઈ કોર્ટ મેરિયમ લોકોની તરફેણમાં ચુકાદો આપે છે.
- **1993** સંસદ Native Title Act પસાર કરે છે.

પ્રકરણ બીજું

આ વાર્તા ખાસ કેમ છે

તેઓ માળી હતા, વકીલ નહીં. બપોરના ભોજનની એક વાતચીત દસ વર્ષની લડાઈ બની ગઈ.

તેઓ ચુકાદો જોઈ ન શક્યા. પણ તેમનું નામ એવા કેસ પર છે જેણે આખા દેશનો જમીનનો કાયદો બદલ્યો.

અમારો મત

એક માણસે માનવાનો ઇનકાર કર્યો કે તેનું ઘર કોઈનું નથી. કાયદાએ તેની સાથે સહમત થવું પડ્યું.

પ્રકરણ ત્રીજું

આપણે શું શીખી શકીએ

1 સીધો સવાલ પૂછો

તેમણે પૂછ્યું કે તેમના ટાપુનો માલિક કોણ છે, અને પછી “કોઈ નહીં” માનવાનો ઇનકાર કર્યો.

આ અજમાવો: કોઈ એક નિયમ લખો જેને તમે હંમેશાં માનતા આવ્યા છો. પૂછો કે તે કોણે અને શા માટે નક્કી કર્યો.

2 તમારી વાર્તા જાણો

મેરિયમ લોકો પાસે જમીનની માલિકીના જૂના, બારીક કાયદા હતા.

આ અજમાવો: એવી એક વાત લખો જે તમારો પરિવાર જાણે છે અને કોઈ કાગળમાં નોંધાયેલી નથી.

3 લડાઈ વહેંચો

પાંચ મેરિયમ લોકોએ કેસ કર્યો, તેમની સાથે ઇતિહાસકારો અને વકીલો હતા.

આ અજમાવો: એવા બે લોકોનાં નામ લખો જે આ મહિને તમારું કોઈ લક્ષ્ય વહેંચી શકે.

4

લાંબી રમત રમો

કેસ દસ વર્ષ ચાલ્યો. માબો અંત ન જોઈ શક્યા.

આ અજમાવો: એવું એક લક્ષ્ય પસંદ કરો જેમાં વર્ષો લાગશે. દર અઠવાડિયે તેના માટે એક નાનું કામ કરો.

સાથે લઈ જવા જેવો એક વિચાર

એક સીધો સવાલ, વારંવાર પુછાય, તો દેશનો કાયદો હલાવી શકે છે.

સ્રોત (અંગ્રેજીમાં)

Parliament of Australia
The Mabo decision

ANU College of Arts and Social Sciences
1992 – Mabo v. Queensland, by Henry Reynolds (2024)

Justice and Peace Office, Archdiocese of Sydney
Mabo Day (2017), drawing on AIATSIS

Wikipedia
Eddie Mabo

હકીકત-ચકાસણી નોંધ: સ્રોતો મુખ્ય વાર્તા પર સહમત છે અને વિગતોમાં જુદા પડે છે. ચુકાદો અને તેનો અર્થ Parliament of Australia અને Henry Reynoldsના ANU લેખ (Australian Dictionary of Biographyમાંથી પુનઃપ્રકાશિત)માંથી છે, જે 3 જૂન 1992, સાતમાંથી છ જજોની બહુમતી, terra nullius ના અસ્વીકાર અને "આખી દુનિયા સામે હકદાર" અવતરણ પર સહમત છે. દાવો મે 1982માં પાંચ મેરિયમ લોકો સાથે શરૂ થયો (ANU); Parliament of Australia તેને દસ વર્ષની કાનૂની કાર્યવાહી કહે છે. ક્વીન્સલૅન્ડે દલીલ કરી કે ટાપુ 1879માં કબજામાં આવતાં તાજની મિલકત બન્યો (ANU). ત્રણ વાદી, Sam Passi, Celuia Mapo Salee અને Eddie Mabo, ચુકાદા પહેલાં ગુજરી ગયા (Parliament of Australia). માબોના જીવનની વિગતો (1936માં મેર પર જન્મ, James Cook Universityમાં માળી, 21 જાન્યુઆરી 1992ના રોજ 55 વર્ષની ઉંમરે કૅન્સરથી અવસાન, ચુકાદાના પાંચ મહિના પહેલાં) Wikipediaમાંથી છે, જે બીજા સ્રોતોનો હવાલો આપે છે; તેમને બીજા પાનાથી ચકાસ્યા નથી, તેથી વાર્તા તેમને ઓછામાં ઓછા રાખે છે. જે

વાતચીતમાં બે ઇતિહાસકારોએ માબોને કહ્યું કે તેમનો ટાપુ તાજની જમીન છે, તે ઇતિહાસકાર Noel Loos કહે છે, જેમ Wikipediaમાં ટાંકેલું છે; Wikipedia તેને 1974ની ગણાવે છે, જ્યારે બીજાં વર્ણનો તેમના કેસ કરવાના નિર્ણયને 1981ના જમીન-અધિકાર સંમેલન સાથે જોડે છે, તેથી વાર્તા કોઈ તારીખ આપતી નથી અને “એક વર્ણન મુજબ” કહે છે. અવતરણ “અશક્ય, તે તેમનો નથી, અમારો છે” માબોએ જે કહ્યું તેની Loosની યાદ છે, કોઈ નોંધાયેલું નિવેદન નથી. terra nullius નિયમને ANU 1788નો ગણાવે છે અને Parliament of Australia Cookના 1770ના દાવા સાથે જોડે છે; વાર્તા કોઈ તારીખ આપતી નથી. Native Title Act સંસદે ડિસેમ્બર 1993માં પસાર કર્યો અને 1 જાન્યુઆરી 1994ના રોજ લાગુ થયો (Parliament of Australia); વાર્તા કહે છે કે સંસદે તેને “આવતા વર્ષે” પસાર કર્યો. 2022 સુધીમાં 500થી વધુ સફળ મૂળ-નિવાસી જમીન-અધિકાર દાવા ANUના છે. Parliament of Australiaનું પાનું આદિવાસી અને ટૉરેસ સ્ટ્રેટ ટાપુવાસી વાચકોને ચેતવે છે કે તેમાં દિવંગત લોકોનાં નામ છે; આ વાર્તા પણ એમ જ કરે છે. 3 જૂનનો માબો દિવસ Parliament of Australiaનો છે. “65,000 વર્ષથી વધુ” Parliament of Australiaનું છે. નકશા પરનું નિશાન મેર ટાપુ બતાવે છે. “અમારો મત” વાળી લીટીઓ અમારું પોતાનું અર્થઘટન છે. બાકીનું બધું ઉપરના સ્રોતોમાંથી છે.